

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Cdo/171/2021
Identifikačné číslo spisu: 0019202042
Dátum vydania rozhodnutia: 27.10.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Erika Šobichová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:0019202042.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu: Inprega, a.s., so sídlom v Bratislave, Karpatské námestie 10A, IČO: 47 811 498, proti žalovanému: Mesto Michalovce, so sídlom v Michalovciach, Nám. Osloboditeľov 30, o zaplatenie 155.057,69 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Michalovce pod sp. zn. 11 C 14/2019, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 12. mája 2021, sp. zn. 9 Co 72/2020, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 12. mája 2021, sp. zn. 9 Co 72/2020, zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Michalovce (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 6. decembra 2019, č. k. 11 C 14/2019-86, uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi 155.057,69 eur s 5 % ročným úrokom od 1.3.2019 do zaplatenia, to všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Žalobcovi priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalovanému v plnom rozsahu. Na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že pokiaľ sa žalobca domáha vo vzťahu k žalovanému zaplatenia 155.057,69 eur titulom užívania pozemkov vlastnícky mu patriacich a titulom prechodu pohľadávky na základe postúpenia, jeho žaloba je opodstatnená, preto jej vyhovel. V relevantnej časti odôvodnenia právne dôvodil s poukazom na zákon č. 66/2009 Z. z. o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 66/2009 Z. z.“), ktorý je špeciálnou úpravou, ktorou sa rieši usporiadanie vlastníctva k pozemkom pod stavbami patriacim žalovanému, ktoré sú pozemnými komunikáciami - cesty a chodníky. Z ustanovenia § 4 ods. 2 zákona č. 66/2009 Z. z. vyplýva, že vlastník pozemku pod stavbou je povinný strpieť výkon práva zodpovedajúceho vecnému bremenu do vykonania pozemkových úprav v príslušnom katastrálnom území. Žalobca pritom nie je aktívne legitimovanou osobou k začatiu procesu usporiadania pozemkových úprav. Nemôže byť navrhovateľom tohto správneho konania, nemôže preto ani požiadať o finančnú náhradu v zmysle § 3 ods. 3 spomínaného zákona, ktorú je možné požadovať až v začatom konaní o usporiadanie pozemkových úprav. Dočasnosť vecného bremena vyplývajúca z tohto zákona vyplýva predovšetkým z § 4 ods. 2. Vecné bremeno obmedzujúce vlastníka pozemku trvá len do vykonania pozemkových úprav,

teda pridelenia náhradného pozemku alebo poskytnutia finančnej náhrady, kedy na základe administratívneho rozhodnutia dôjde k nadobudnutiu vlastníctva pozemku pod stavbou vlastníkom stavby. Náhrada za vecné bremeno tak nemôže byť jednorazová nielen z týchto dôvodov, ale aj preto, že účelom a zmyslom zákona je, aby sa vykonaním pozemkových úprav zosúladiť vlastníctvo stavby s vlastníctvom pozemku, resp. aby sa vlastníkom pozemku stal vlastníkom stavby. Jednorazovým priznaním náhrady za vecné bremeno bez začatia správneho konania nedochádza k vysporiadaniu pozemku pod stavbou. Súd prvej inštancie preto konštatoval, že žalobcovi patrí opakovaná náhrada za vecné bremeno, ktoré musí strpieť vo forme užívania pozemkov, ktoré sú predmetom sporu žalovaným, tým, že má na nich postavené pozemné komunikácie, ktoré na neho prešli zo štátu a ktoré vlastní v zmysle § 3d zákona č. 135/1961 Zb. Náhrada sa premlčuje v zmysle § 100, § 101 zákona č. 40/1961 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „OZ“). vo všeobecnej trojročnej premlčacej lehote. Súd prvej inštancie uzavrel, že žalobcovi patrí aj nárok titulom bezdôvodného obohatenia za užívanie verejného priestranstva, tvoriaceho plochu parciel CKN XXXX/XX o výmere 788 m² a CKN XXXX/X o výmere 389 m², ktoré sú užívané verejnosťou, teda obyvateľmi mesta Michalovce - žalovaného v súlade s § 451 ods. 1 OZ. Od 12.3.2018 je táto plocha užívaná ako verejné priestranstvo a predstavuje 878 m² v dôsledku odpredaja časti pozemkov.

2.1. Na odvolanie žalovaného Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 12. mája 2021, sp. zn. 9 Co 72/2020, napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil; a žalobcovi priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalovanému v plnom rozsahu. V dôvodoch napadnutého rozsudku odvolací súd konštatoval, že súd prvej inštancie náležite zistil skutkový stav a zo zisteného skutkového stavu vyvodil správny právny záver, pričom podrobné a presvedčivé bolo aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie. Odvolací súd sa preto s rozsudkom súdu prvej inštancie v plnom rozsahu stotožnil.

2.2. V relevantnej časti odôvodnenia odvolací súd konštatoval, že predmetom konania je nárok žalobcu na náhradu za obmedzenie jeho vlastníckeho práva k pozemkom zriadením vecného bremena zákonom č. 66/2009 Z. z. a náhrada za užívanie nehnuteľnosti, vlastnícky mu patriacich ako verejného priestranstva titulom bezdôvodného obohatenia. Úvahy súdu prvej inštancie, podľa ktorého žalobca má právo žiadať náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva zriadením vecného bremena zo zákona, považoval za správne.

2.3. Podľa odvolacieho súdu niet pochyb o tom, že zákon č. 66/2009 Z. z., ktorý v ustanovení § 4 predpokladá možnosť zriadenia vecného bremena zo zákona, otázku náhrady za takéto obmedzenie vlastníckeho práva nerieši. Konštatoval, že z dôvodu absencie právnej úpravy, ale aj ustálenej rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít v otázke, či náhrada za obmedzenie vlastníckeho práva pri zriadení vecného bremena zo zákona č. 66/2009 Z. z. má byť priznávaná jednorazovou formou alebo vo forme opakovanej náhrady, súd prvej inštancie pri zodpovedaní tejto otázky vychádzal správne zo zmyslu a účelu zákona, ktorý obmedzuje dobu trvania zákonom zriadeného vecného bremena (len) do vykonania pozemkových úprav. Z toho možno jednoznačne vyvodiť, že pokiaľ ide o rozsah trvania vecného bremena, tento je dočasný charakteru. Keďže nejde o trvalú úpravu zriadenia vecného bremena zákonom a vychádzajúc z charakteru tohto obmedzenia, ktorý sa vyznačuje dočasnou, je aj podľa názoru odvolacieho súdu vylúčené žiadať jednorazovú náhradu, ktorá je náhradou za trvalé obmedzenie vlastníckych práv zriadením vecného bremena. Nakoľko v danom prípade obmedzenie vlastníckeho práva vecným bremenom je (len) dočasné, pričom v tomto štádiu konania ani nemožno určiť, dokedy bude trvať, je namieste žiadať opakujúce sa plnenie do času definitívneho usporiadania vzťahov medzi vlastníkom stavby a vlastníkom pozemkov.

2.4. Odvolací súd ďalej uviedol, že pokiaľ žalovaný pri svojej argumentácii vychádzal z rozhodnutí najvyšších súdnych autorít, ktoré v priebehu konania predkladal, k tomu je potrebné uviesť, že ním uvádzané rozhodnutia sa týkajú náhrady za vecné bremeno, vyplývajúce z iných právnych predpisov ako je zákon č. 66/2009 Z. z. Ako už bolo skôr uvedené, k otázke formy náhrady za zriadenie vecného bremena v zmysle zákona č. 66/2009 Z. z. do rozhodnutia odvolacieho súdu nie je judikovaný jednoznačný právny názor najvyšších súdnych autorít, o ktoré by sa mohol odvolací súd oprieť. Rozhodovacia prax prvostupňových a odvolacích súdov nie je jednotná a táto nebola zatiaľ ustálená. Ani z uznesenia Najvyššieho súdu SR zo dňa 30.11.2020, sp. zn. 8 Cdo 17/2019 nevyplývajú úvahy, o ktoré by sa mohol odvolací súd oprieť pri zohľadnení špecifik vyplývajúcich zo zákona č. 66/2009 Z. z. v

súvislosti s priznaním náhrady v porovnaní s priznávaním náhrady za vecné bremeno podľa iných právnych predpisov, a to najmä pri zohľadnení dočasného charakteru tohto obmedzenia.

2.5. Výrok o náhrade trov konania odvolací súd právne odôvodnil s poukazom na § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“), vecne potom úspechom žalobcu v konaní.

1.

3.1. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal včas dovolanie žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“), prípustnosť, ktorého vyvodzoval z § 420 písm. f/ CSP a tiež z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj ako „dovolací súd“ alebo „najvyšší súd“) rozhodnutia súdov oboch inštancií zrušil.

3.2. Dovolateľ v súvislosti s porušením práva na spravodlivý súdny proces (§ 420 písm. f/ CSP) poukazoval na nedostatočné odôvodnenie odvolacieho súdu. Uviedol, že počas odvolacieho konania bolo zverejnené najnovšie rozhodnutie najvyššieho súdu - uznesenie z 30.11.2020, sp. zn. 8 Cdo 17/2019, ktoré obratom predložil odvolaciemu súdu podaním zo dňa 17.2.2021, aby podporil svoje tvrdenia o forme odplaty za zriadené zákonné vecné bremeno v zmysle zákona č. 66/2009 Z. z. Napriek uvedenému naň odvolací súd neprihliadol. S poukazom na odôvodnenie napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (bod 39.) namieta, že v ňom úplne absentuje akékoľvek právne stanovisko, ktoré by dostatočne jasne a zrozumiteľne vysvetlilo, prečo odvolací súd žalovaným predloženú judikatúru nevzal do úvahy. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia žalovaný nadobudol dojem, že odvolací súd sa s predloženou judikatúrou nielenže nevysporiadal, ale pravdepodobne sa s ňou ani dostatočne neoboznámil. V tejto súvislosti poukázal aj na judikatúru Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“), podľa ktorého povinnosťou súdov je rozhodovať v obdobných veciach rovnako a tak zachovávať právnu istotu a predvídateľnosť práva (napr. PL. ÚS. 36/95). Súčasťou uvedeného princípu je aj podmienka, aby sa na právne relevantnú otázku, pri napĺňaní rovnakého skutkového stavu dostala rovnaká odpoveď (napr. II. ÚS 80/99). Z hľadiska práva na spravodlivý proces, pokiaľ odvolací súd mal v úmysle odchyliť sa od rozhodnutí dovolacieho súdu, mal svoj názor presvedčivo odôvodniť. Napokon v tejto súvislosti poukázal na nález ústavného súdu z 12.5.2004, sp. zn. I. ÚS 226/03, podľa ktorého je potrebné za porušenie práva na spravodlivý proces považovať aj nedostatok vyčerpávajúceho a riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia.

3.3. Pokiaľ ide o dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a/ uviedol, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci, pretože sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. V tejto súvislosti poukázal na uznesenie najvyššieho súdu z 30.11.2020, sp. zn. 8 Cdo 17/2019, v ktorom najvyšší súd na rozdiel od odvolacieho súdu posúdil otázku formy náhrady za vznik zákonného vecného bremena podľa zákona č. 66/2009 Z. z. odlišne, keď dospel k záveru, že finančná náhrada za vznik vecného bremena podľa ustanovenia § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. je jednorazová, a teda nemá charakter opakovaného plnenia.

3.4. Dovolateľ súčasne s dovolaním navrhol odložiť vykonateľnosť dovolaním napadnutého rozsudku podľa § 444 ods. 1 CSP.

4. Žalobca sa k dovolaniu nevyjadril.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP, v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

6. Dovolací súd sa v prvom rade musí vysporiadať s námietkou dovolateľa, ktorá spočíva v nepreskúmateľnosti rozsudku odvolacieho súdu pre jeho nedostatočné odôvodnenie v zmysle § 420 písm. f/ CSP. V prípade, že je námietka žalobcu o nepreskúmateľnosti rozsudku odvolacieho súdu dôvodná, už táto okolnosť musí viesť k zrušeniu tohto rozhodnutia.

7. Nepreskúmateľnosť rozsudku odvolacieho súdu vidí dovolateľ predovšetkým v tom, že odvolací súd neuviedol, prečo na uvedenú vec nemožno vzťahovať rozhodnutie najvyššieho súdu - uznesenie z

30.11.2020, sp. zn. 8 Cdo 17/2019, ktoré v priebehu odvolacieho konania predložil odvolaciemu súdu podaním zo dňa 17.2.2021, aby podporil svoje tvrdenia o forme odplaty za zriadené zákonné vecné bremeno v zmysle zákona č. 66/2009 Z. z. Namieta, že v odôvodnení napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (konkrétne bod 39.) úplne absentuje akékoľvek právne stanovisko, ktoré by dostatočne jasne a zrozumiteľne vysvetlilo, prečo odvolací súd žalovaným predloženú judikatúru nevzal do úvahy.

8. Na úvod dovolací súd konštatuje, že v zmysle ustálenej rozhodovacej praxe ústavného súdu je jedným z princípov, ktoré predstavujú súčasť práva na riadny a spravodlivý proces ako aj pojmu právneho štátu, povinnosť súdov svoje rozhodnutia riadne odôvodniť (III. ÚS 199/08, I. ÚS 290/2015, III. ÚS 375/2015, III. ÚS 825/2016). Z odôvodnenia rozhodnutia súdu potom musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na strane jednej a právnymi závermi na druhej strane. Nepreskúmateľné rozhodnutie tiež nedáva dostatočné záruky pre to, že nebolo vydané v dôsledku ľubovôle a spôsobom porušujúcim ústavne zaručené právo na spravodlivý proces.

9. Odôvodnenie rozhodnutia súdu, z ktorého nemožno zistiť, akým spôsobom súd postupoval pri posudzovaní rozhodných skutočností v prejednávanej veci, nevyhovuje zákonným požiadavkám, ktoré CSP kladie na obsah odôvodnenia rozhodnutia a v konečnom dôsledku takéto rozhodnutie zasahuje do základných práv účastníka súdneho konania, ktorý má nárok na to, aby bola jeho vec spravodlivo posúdená. Civilný súd je preto povinný svoje rozhodnutie riadne odôvodniť, je povinný tiež zrozumiteľným spôsobom vysvetliť, ako a prípadne prečo sa určitou námietkou nezaoberal. Ak tak súd nepostupuje, porušuje právo účastníka konania na spravodlivý proces garantovaný článkom 46 ods. 1 ústavy a článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Odôvodnenie rozhodnutia musí stranám konania umožňovať spoznať úvahy súdu, ktoré boli relevantné pre výsledok konania, a tým preskúmateľnosť súdneho rozhodnutia z hľadiska zákonnosti a vecnej správnosti. Pre presvedčivosť súdneho rozhodnutia je kľúčové, aby reagovali na substantívne argumenty a námietky sťažovateľov a aby vysvetlili, prečo ich neprijali.

10. Práca s judikatúrou je jednou zo základných znalostí všeobecných súdov. Ak strana v priebehu odvolacieho konania na podporu svojej argumentácie poukáže na recentné rozhodnutie najvyššieho súdu, ktoré rieši pre konanie podstatnú otázku (od ktorej závisí výsledok konania), je povinnosťou odvolacieho súdu sa s ním náležite vysporiadať. Pokiaľ posudzované právne otázky už riešila skoršia judikatúra v skutkovo obdobných veciach, potom môže súd postupovať dvomi spôsobmi, buď skôr vyslovený právny záver rešpektovať i v posudzovanom prípade, alebo odôvodniť svoj odlišný právny názor. No ak sa chce súd od takejto praxe odkloniť, je jeho zákonnou povinnosťou dôkladne vysvetliť, z akých dôvodov nebolo možné v prejednávanej veci akceptovať stranou prezentovanú súdnu prax. Odklon pritom môže odôvodniť rozdielnosťou skutkového stavu, ale aj vývojom právneho názoru. Bezzvýnimčne však platí, že odôvodnenie odklonu musí byť dôkladné a presvedčivé.

11. Žalovaným predložené rozhodnutie najvyššieho súdu z 30.11.2020, sp. zn. 8 Cdo 17/2019 posudzuje spornú otázku formy náhrady za vznik zákonného vecného bremena podľa zákona č. 66/2009 Z. z. Najvyšší súd v ňom vyslovil právny názor, že právo na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva pri zriadení vecného bremena podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. vzniká jednorázovo tomu, kto bol vlastníkom zaťaženého pozemku ku dňu účinnosti zákona č. 66/2009 Z. z. A teda, že náhrada za vznik vecného bremena podľa zákona č. 66/2009 Z. z. je jednorázová a nemá teda charakter opakovaného plnenia.

12. Odvolací súd napriek uvedenému v odôvodnení napadnutého rozsudku (bod 39.), že „(...) z uznesenia Najvyššieho súdu SR zo dňa 30.11.2020, sp. zn. 8Cdo/17/2019 nevyplývajú úvahy, o ktoré by sa mohol odvolací súd oprieť pri zohľadnení špecifik vyplývajúcich zo zákona č. 66/2009 Z. z. v súvislosti s priznaním náhrady v porovnaní s priznaním náhrady za vecné bremeno podľa iných právnych predpisov, a to najmä pri zohľadnení dočasného charakteru tohto obmedzenia.“

13. Odvolací súd sa v uvedenom prípade pokúsil o skutkové odlišenie (tzv. distinguishing), podľa

ktorého ide o skutkovo odlišné prípady (vecné bremeno v odkazovanom rozhodnutí najvyššieho súdu vzniklo podľa iného právneho predpisu a nezohľadňuje tak špecifiká zákona č. 66/2009 Z. z.). Pokiaľ odvolací súd dospel k záveru o skutkovej odlišnosti týchto prípadov bolo jeho povinnosťou skutkovú odlišnosť zrozumiteľne popísať a presvedčivo odôvodniť. Hoci odvolací súd argumentoval skutkovou odlišnosťou oboch prípadov, tejto argumentácii nemožno prisvedčiť, nakoľko v oboch prípadoch ide nepochybne o náhradu za vznik vecného bremena podľa zákona č. 66/2009 Z. z., a tak skutková podstata v oboch posudzovaných rozhodnutiach je identická. Na prvý pohľad teda ide o skutkovo analogické situácie, ktoré sa líšia len v konkrétnych okolnostiach.

14. Nakoľko sa odvolací súd v posudzovanom prípade dostatočne nevysporiadal s existujúcim rozhodnutím najvyššieho súdu v obdobnej veci, uvedeným konaním civilný súd porušil právo žalovaného na spravodlivý proces, čo má za následok vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP. Skutočnosť, že v konaní došlo k procesnému pochybeniu podľa § 420 písm. f/ CSP je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou nemožno považovať za správne. Vzhľadom na dôvody, ktoré viedli k potrebe zrušiť napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, sa dovolací súd už nezaoberal tvrdeniami dovolateľa ohľadne prípustnosti podaného dovolania aj z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

15. Z vyššie uvedených dôvodov najvyšší súd dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

16. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

17. Podľa § 444 ods. 1 CSP dovolací súd môže na návrh odložiť vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa.

18. Dovolací súd nezistil splnenie podmienok pre odklad vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia v zmysle § 444 ods. 1 CSP, a preto v súlade s ustálenou súdnou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie (sp. zn. 4 Cdo 144/2019, 4 Cdo 108/2019).

19. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.